

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Chełmie**

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU
CHEŁMSKIEGO
ZA 2021 ROK**

INFORMACJA

o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu chełmskiego w roku 2021

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie działając w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195) prowadził działalność kontrolną, badawczą, opiniodawczą i profilaktyczną w ramach szeroko pojętej promocji zdrowia oraz zadań określonych w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując powyższe zadania państwowa inspekcja sanitarna powiatu chełmskiego przedstawia w niniejszej informacji ocenę:

- sytuacji epidemiologicznej,
- warunków zdrowotnych środowiska bytowania człowieka (komunalne, żywieniowe, środowiska pracy, nauczania i wychowania),
- działalności opiniodawczej i kontrolnej nadzoru zapobiegawczego,
- działalności w zakresie edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

I. Sytuacja epidemiologiczna powiatu chełmskiego

W 2021 r. działalność PPIS w Chełmie koncentrowała się głównie na zwalczaniu epidemii SARS-CoV-2. W stosunku do roku 2020 nastąpił prawie 3-krotny wzrost liczby zachorowań na COVID-19. Na terenie powiatu chełmskiego zanotowano 5341 przypadków zakażeń SARS-CoV-2. Z każdą osobą zakażoną przeprowadzono wywiad epidemiologiczny, obejmowano kwarantanną domowników. W stosunku do osób ze styczności z osobami zakażonymi stosowano kwarantannę (kontakt stwarzający wysokie ryzyko zakażenia) lub nadzór epidemiologiczny (kontakt stwarzający niskie ryzyko zakażenia). Ogółem na terenie powiatu chełmskiego nałożono 11214 kwarantann oraz objęto nadzorem epidemiologicznym 2613 osób. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzorowali przestrzeganie nałożonych przepisami ograniczeń, nakazów i zakazów, aby zapewnić bezpieczeństwo zdrowotne obywateli. Wielokrotnie uczestniczyli w akcjach kontrolnych, współpracując z Policją. Sprawowano również nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych, procesem dystrybucji i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Uodpornienie dzieci i młodzieży utrzymuje się na dobrym poziomie. Skutkuje to korzystną sytuacją epidemiczną między innymi: poliomyelitis, tężca, błonicy, krztuśca, odry, różyczki, nagminnego zapalenia przyusznicy, WZW typu B.

Prowadzono również bieżącą działalność przeciwepidemiczną w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, szczególnie tych, które występują ogniskowo i stanowią szczególny problem zdrowotny w kontekście sytuacji epidemicznej na terenie kraju, krajów Unii Europejskiej oraz państw sąsiadujących. Opracowywano ogniska chorób zakaźnych w tym SARS-CoV-2 i chorób przenoszonych drogą pokarmową, prowadzono nadzór nad zakażeniami szpitalnymi.

Sytuacja epidemiczna w zakresie chorób zakaźnych, za wyjątkiem zachorowań na COVID-19 była stabilna. W 2021 roku było mniej kontaktów ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę, które zakończyły się kwalifikacją do szczepień p/wściekliznie. Więcej zanotowano zgłoszeń zachorowań na: bakteryjne i wirusowe zakażenia jelitowe oraz biegunki, a także ospę wietrzną i COVID-19.

Mniej było zachorowań na: płonicę. Na tym samym poziomie utrzymują się zachorowania na wzw typu C, salmonellozę i boreliozę. Zarejestrowano pojedyncze przypadki:

nagminnego zapalenia przyusznic, wzw typu B, zespołu Guillaina-Barre’go oraz zatrucia grzybami, posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*.

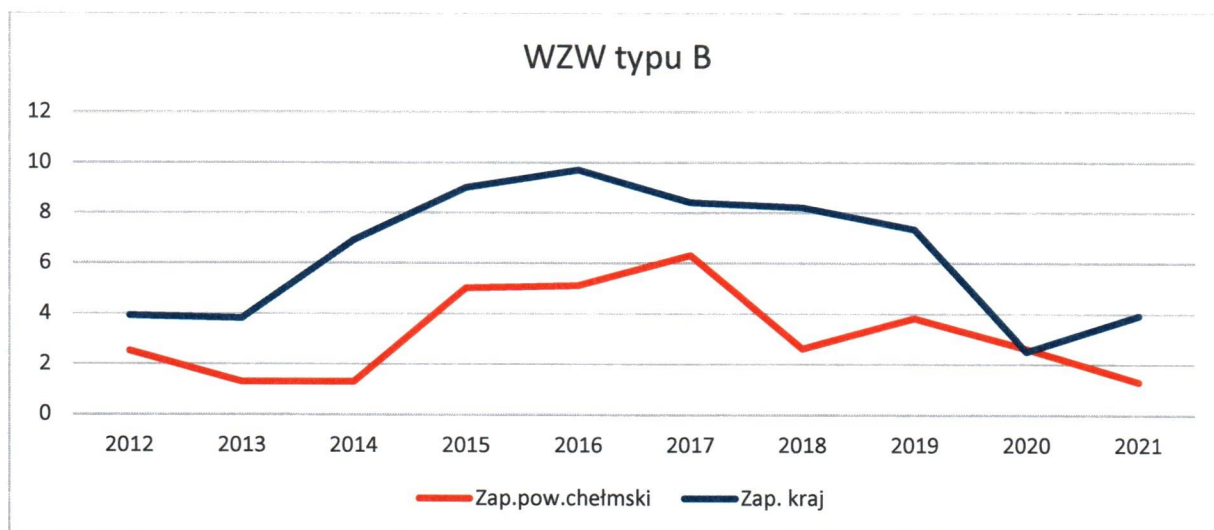
Nie było zachorowań na: dur brzuszny, błonicę, różyczkę, krztusiec, poliomyelitis, czerwonkę, wzw typu A, wzw typu B ostre, tężec, botulizm, brucelozę, toksoplazmozę, włośnicę, AIDS i HIV, IChM, rzeżączkę, chlamydiozy.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba zachorowań oraz wskaźniki zapadalności

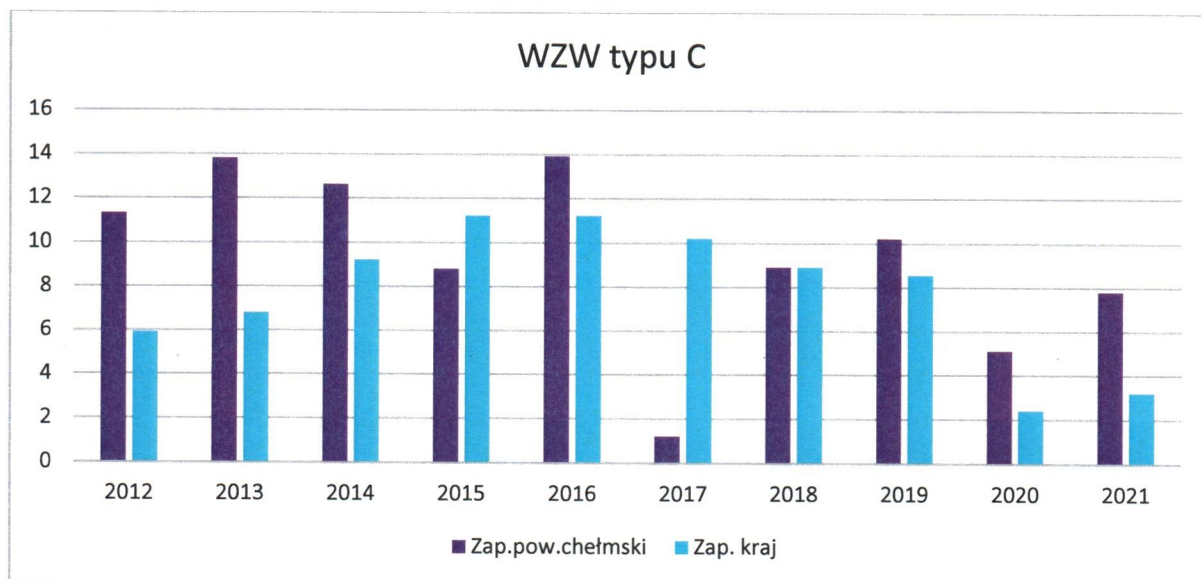
Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	2021		2020	
		zach.	Zap.	Zach.	Zap.
1.	Salmonelozy	15	19,5	17	21,8
2.	Płonica	1	1,3	5	6,4
3.	Róża	8	10,4	10	18,9
4.	Wzw typu B BNO	1	1,3	2	2,6
6.	Wzw typu C	6	7,8	4	5,1
7.	Bakteryjne zakażenia jelitowe	44	57,2	31	39,9
8.	Wirusowe zakażenia jelitowe	64	83,2	16	20,6
9.	Biegunki	41	53,3	35	45,0
10.	Borelioza	73	94,9	78	100,3
11.	Ospa wietrzna	117	151,5	108	138,9
12.	Nagminne zapalenie przyusznic	1	1,3	1	1,3
13.	Różyczka	0	0	0	0
14.	Gruźlica	6	7,8	14	18,0
16.	Nowo wykryte zakażenia HIV	1	1,3	0	0
17.	Narażenie na wściekliznę – podjęto szczepienie	8	10,4	15	19,3
18.	COVID-19	5341	6943,3	1910	2464,5

W 2021r. zarejestrowano 1 przypadek wirusowego zapalenia wątroby typu B (kobieta w wieku 50 lat). W badaniach uzyskano dodatnie wyniki AgHBs i HBV-DNA. Miały charakter przewlekły. Brak przypadków ostrych upoważnia do uznania, że ogólnie sytuacja epidemiologiczna wzv typu B jest stabilna. Uzyskano to głównie dzięki szczepieniom ochronnym.

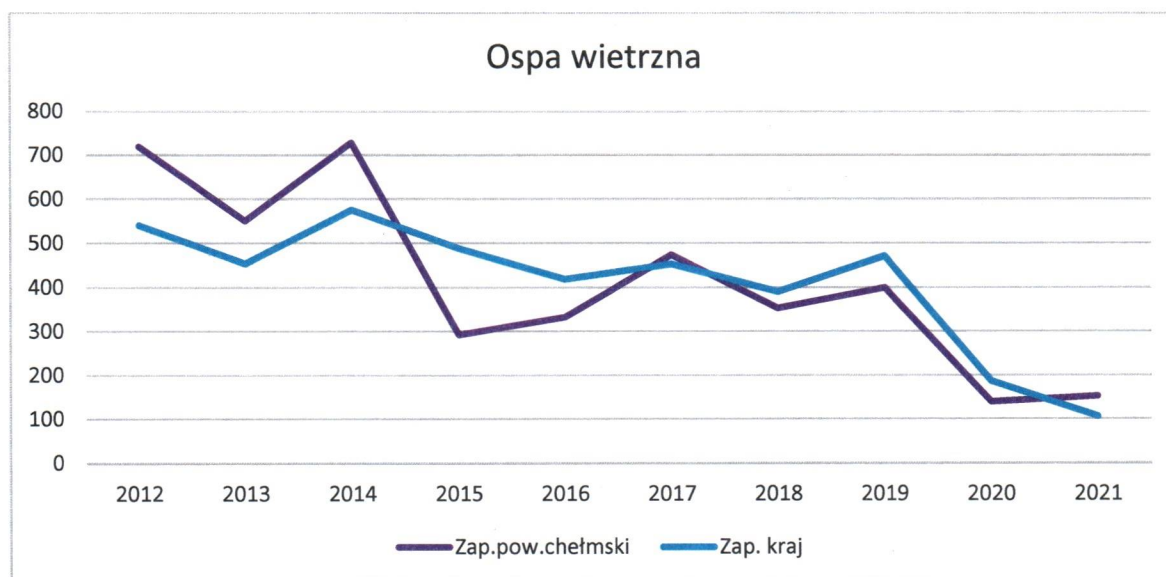
Wykres 1. Zapadalność na wzw typu B na terenie powiatu chełmskiego w latach 2012- 2021.

W 2021 r. zaobserwowano niewielki wzrost zachorowań na wzw typu C niż w roku ubiegłym (6 przypadków). Zachorowania dotyczyły 3 mężczyzn i trzech kobiet. We wszystkich przypadkach zachorowania zostały rozpoznane na podstawie badań laboratoryjnych (dodatknie wyniki a-HCV, RNA HCV). W działaniach inspekcji sanitarnej, kładzie się duży nacisk na kontrolę sterylizacji, dezynfekcji, procedur wykonywania zabiegów (medycznych i niemedycznych) naruszających ciągłość tkanek oraz utrzymanie wysokich standardów higieniczno – sanitarnych wykonywania tych świadczeń. Wczesne rozpoznanie zakażenia daje wysoką szansę na wyleczenie.

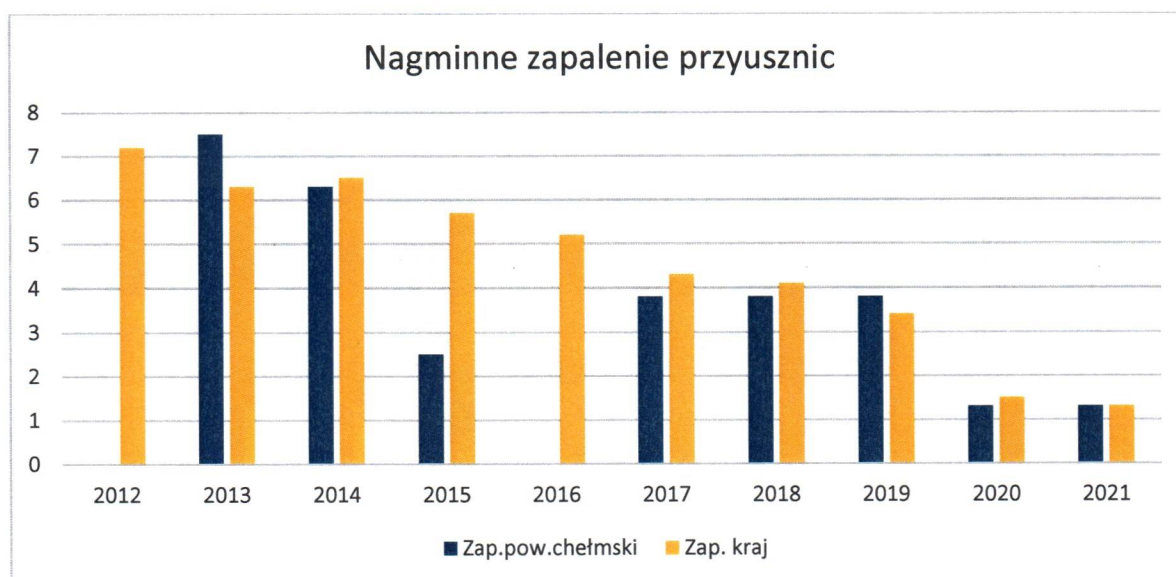
Wykres 2. Zapadalność na wzw typu C na terenie powiatu chełmskiego w latach 2012-2021

W 2021 r. zarejestrowano 117 zachorowań na ospę wietrzną. Szczepienia ochronne w ramach PSO realizowane są tylko dla dzieci z grupy wysokiego ryzyka.

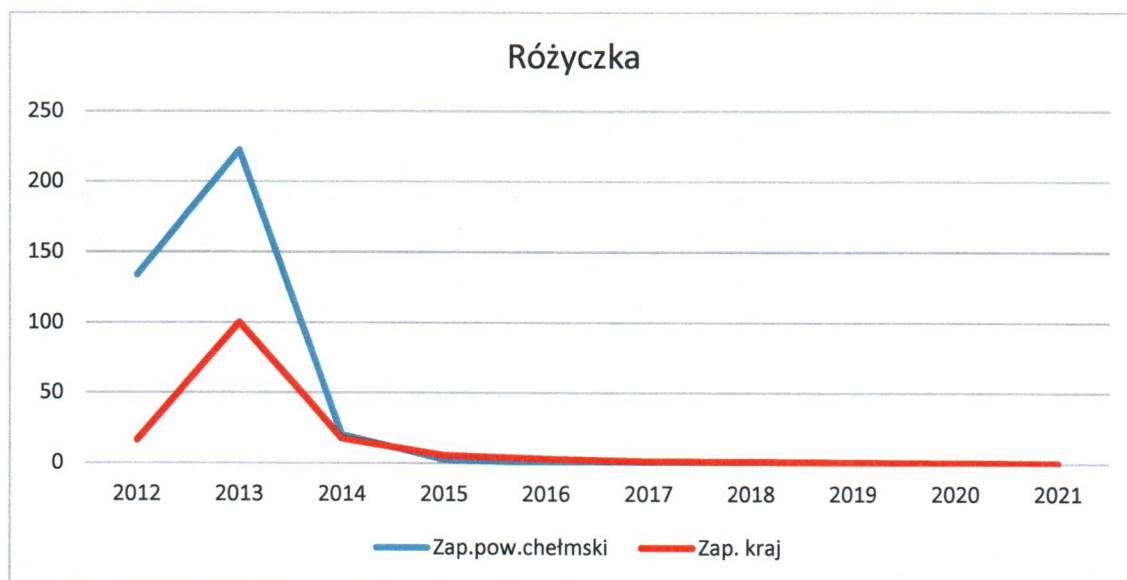
Wykres 3. Sytuacja epidemiologiczna ospy wietrznej na terenie powiatu chełmskiego w latach 2012-2021.

W 2021 r. zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na nagminne zapalenie przyusznic u dziewczynki w wieku 8 lat. Dziecko szczepione było dwoma dawkami szczepionki. Aktualnie szczepieniami przeciwko śwince objęta jest cała populacja dzieci i młodzieży.

Wykres 4. Sytuacja epidemiologiczna nagminnego zapalenia przyusznic na terenie powiatu chełmskiego w latach 2012-2021

W 2021r. nie było zachorowań na różyczkę. Aktualnie szczepieniami przeciwko różyczce objęta jest cała populacja dzieci i młodzieży.

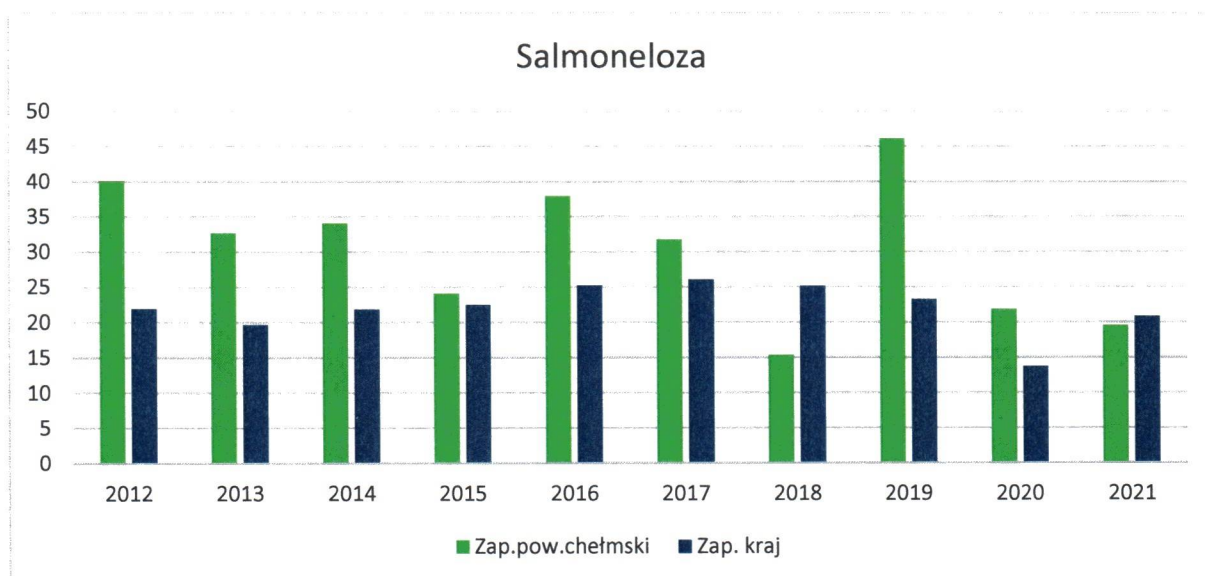

Wykres 5. Sytuacja epidemiologiczna różyczki na terenie powiatu chełmskiego w latach 2012-2021

Zarejestrowano 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego- podejrzenie zespołu Guillaina-Barrégo u 7-letniego chłopca pochodzącego z terenu powiatu. W klasyfikacji końcowej odrzucono polio - nie wyizolowano wirusa. Dziecko szczepione 5 krotnie szczepionką IPV.

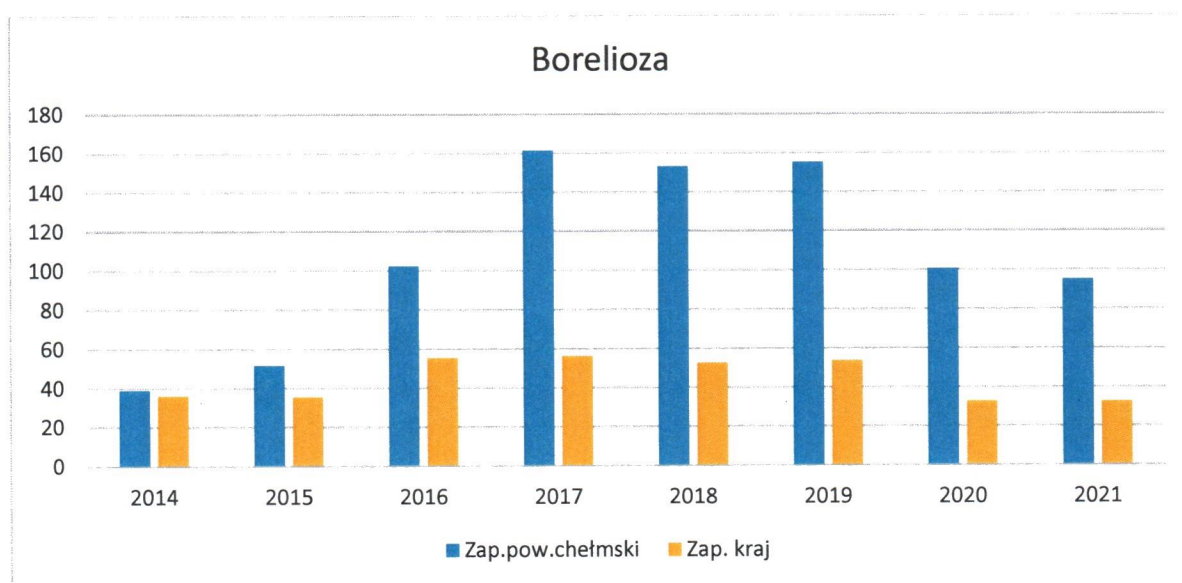
W 2021 r. zarejestrowano 15 przypadków zatrucia pokarmowego wywołanego pałeczką Salmonella. Zachorowało 9 kobiet i 6 mężczyzn w wieku od 11mcy do 97 lat. Nie wystąpiły ogniska rodzinnego zatrucia pokarmowego.

Doszło do jednego zatrucia muchomorem sromotnikowym w miesiącu sierpniu- mężczyzna w wieku lat 50 mieszkający na wsi, hospitalizowany w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Lublinie, wypisany do domu po 10 dniach pobytu w oddziale.

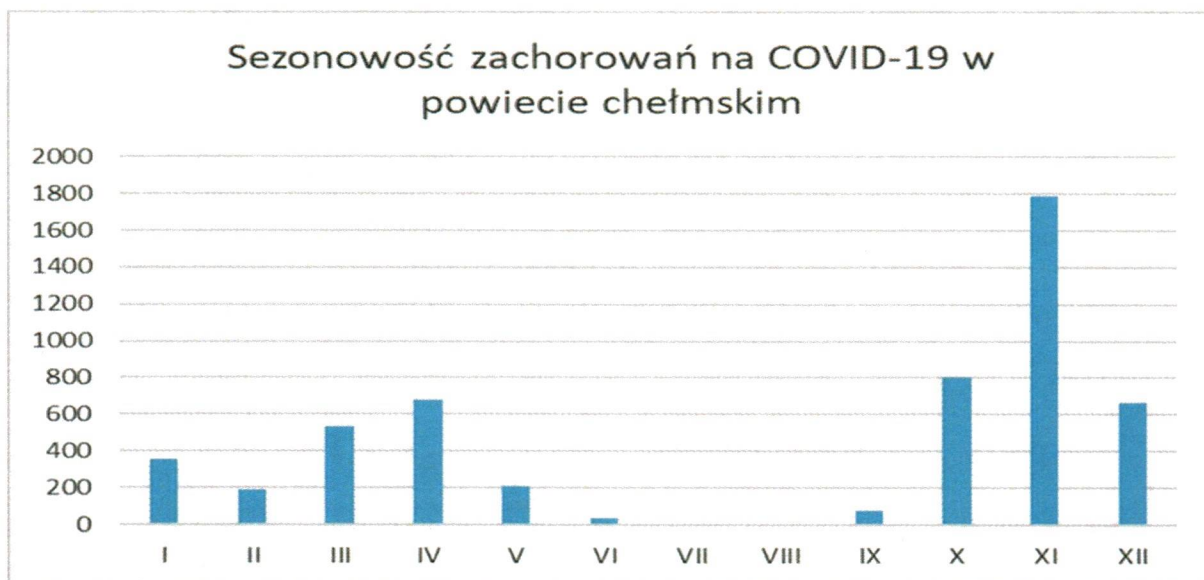
Wykres 6. Sytuacja epidemiologiczna salmoneloz na terenie powiatu chełmskiego w latach 2012-2021

W 2021 r. na boreliozę zachorowało 73 osób w tym 39 kobiet i 34 mężczyzn. Przypadki zaklasyfikowano jako potwierdzone na podstawie wysokiego poziomu przeciwciał w klasie IgG potwierdzonych testem WB lub rumienia wędrującego. Zachorowania przebiegały pod postacią rumienia wędrującego 38p., pod postacią kostno-stawową - 35p.

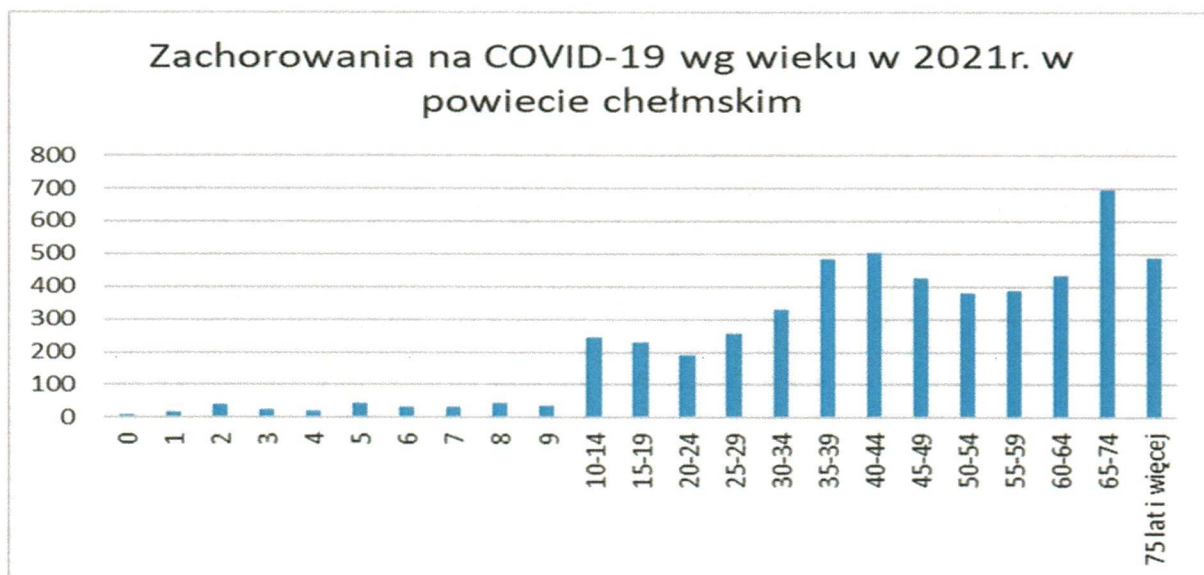
Wykres 7. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy na terenie powiatu chełmskiego w latach 2014-2021

W 2021 r. PSSE w Chełmie zarejestrowała 5341 przypadków zachorowań wywołanych SARS-CoV-2 osób z powiatu chełmskiego (w tym 22 reinfekcje). Najwięcej zachorowań odnotowano w IV kwartale 2021 tj. 3255 przypadków, co stanowi 59,6% wszystkich zachorowań.

Wykres 8. Sezonowość zachorowań na COVID-19 w powiecie chełmskim

Ogółem z powodu COVID-19 hospitalizowano 417 osób , czyli ok. 7,8 % wszystkich osób zakażonych SARS-CoV-2. Zapadalność na COVID -19 na 100 tys. ludności wyniosła 6943,3. Większość chorych stanowiły kobiety. W 2021 zmarło ogółem 154 osoby z powodu COVID-19 (śmiertelność – 2,9%), w tym 87% dotyczyło osób w wieku powyżej 60 lat. Ponadto zgony stwierdzono w grupie wiekowej 20-29- 1 zgon, 30-39 lat- 2 zgony, wiek 40-49 lat 4 zgony, 50-59 lat 10 zgonów. Najwięcej osób zachorowało w przedziale wiekowym 65-74 lat 13%, 40-44 lat – 9,4%, 35-39 lat oraz powyżej 75lat -9,1%, 35-39 lat -9%.

Wykres 9. Zachorowalność na COVID w zależności od wieku.

Na terenie powiatu chełmskiego wystąpiły 3 ogniska zakażeń SARS-CoV-2, w tym 1 w domu dziecka, 1 w szkole podstawowej, 1 w zakładzie pracy.

Tabela 2. Procent uodpornienia dzieci i młodzieży w 2021r. w porównaniu do 2019-2020.

Lp.	Uodpornienie przeciwko	2021	2020	2019
1.	Krztuścowi	96,9	96,7	97,4
2.	Błonicy i tężcowi	97,6	97,4	98,5
3.	Poliomyelitis	94,9	93,6	95,2
4.	Odrze, różyczce, śwince	96,9	97,5	99,2
5.	Gruźlicy (szczep. noworodków)	98,1	97,3	97,9
6.	Wzw typu B	97,2	95,9	96,4
7.	Haemophilus influenzae	90,3	88,5	91,5

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie prowadził działania oświatowo-zdrowotne w zakresie promocji szczepień ochronnych jako najskuteczniejszej metody zapobiegania chorobom zakaźnym. Prowadził również działania informacyjne i z zakresu edukacji wobec osób uchylających się od wykonania obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym (pisma informacyjne).

Oprócz działań edukacyjnych PPIS podejmował jako wierzyciel działania w celu egzekwowania wykonania obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie zobowiązane. Prowadził postępowania wobec 77 rodziców zamieszkałych na terenie powiatu chełmskiego, którzy uchylają się od obowiązku wykonania szczepień ochronnych u dzieci.

W ramach egzekwowania wykonania obowiązku szczepień ochronnych w 2021 roku, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wystosował do osób zamieszkałych na terenie powiatu chełmskiego, którzy uchylają się od wykonania obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym:

- 3 upomnienia zawierające wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej;
- 8 tytułów wykonawczych;
- 8 wniosków do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień;
- 4 wnioski o nałożenie kolejnej grzywny w celu przymuszenia wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

W 2021 roku lekarze realizujący program szczepień ochronnych zgłosili Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Chełmie 16 nowych rodziców z terenu powiatu chełmskiego, którzy uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych dzieci.

W 2021 roku opracowywano ogniska chorób zakaźnych tj.: COVID-19 – 5341p., borelioza - 73p., kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę – 24p., wzw typu B i C oraz nosiciele HBV i HCV– 12p., salmonelozę – 15p., gruźlica – 6p. We wszystkich tych ogniskach przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne, a osoby ze styczności objęto nadzorem.

Na terenie powiatu chełmskiego ziemskiego objęto nadzorem 50 obiektów służby zdrowia. Przeprowadzono 32 kontrole, podczas których nie stwierdzono uchybień dotyczących stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń w tych placówkach.

Należy kontynuować nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych oraz podejmować działania zmierzające do zwiększenia poziomu uodpornienia populacji, w tym propagowanie szczepień ochronnych jako najskuteczniejszej metody zapobiegania chorobom zakaźnym.

II. Higiena środowiska i obiektów użyteczności publicznej

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

1. Wstęp

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2021 r. sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2021 r., poz. 195),
- ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2020 r., poz. 2028),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

2. Zaopatrzenie ludności w wodę

Wody podziemne na terenie powiatu chełmskiego stanowią jedyne źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz na potrzeby gospodarcze. Największe znaczenie dla regionu posiadają poziomy wodonośne w utworach górnokredowych. Są one podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę i stanowią bazę zasobów dla większości wodociągów zlokalizowanych na terenie powiatu. Poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych są źródłem zaopatrzenia w wodę tylko dla nielicznych obiektów użyteczności publicznej i gospodarstw indywidualnych korzystających ze studni zakładowych lub przydomowych.

Na terenie powiatu chełmskiego w roku 2021 nadzorem sanitarnym objętych było 35 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, w tym Wodociąg Zakładowy Cementowni „Chełm S.A.” (tabela 3). Nadzorem laboratoryjnym objęto również sieć wodociągową

w dwóch miejscowościach (Popławy i Majdan) na terenie gm. Wojsławice, które rozprowadzały wodę dostarczaną z wodociągów zlokalizowanych na terenie sąsiednich powiatów.

Tabela 3.

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia					Liczba ludności korzystającej				
Lp.	Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	Z wody odpowiadającej wymaganiom	Z wody objętej brakiem przydatności wody w zakresie mikrobiologicznym	Z wody nieodpowiadającej wymaganiom	Z wody nieodpowiadającej wymaganiom dla
1.	Białopole	Białopole		99	Dobra	1234	-	-	-
2.	Białopole	Raciborowice		277	Dobra	1679	-	-	-
3.	Chełm	Pokrówka		1085	Dobra	7671	-	-	-
4.	Chełm	Nowosiółki		819	Dobra	6540	-	-	-
5.	Dorohusk	Dorohusk		274	Dobra	3631	-	-	-
6.	Dorohusk	Brzeźno		37	Dobra	190	-	-	-
7.	Dorohusk	Rozkosz		27	Dobra	743	-	-	-
8.	Dubienka	Dubienka		68	Dobra	1074	-	-	-
9.	Dubienka	Skryhiczyn		10	Dobra	179	-	-	-
10.	Dubienka	Rogatka		33	Dobra	782	-	-	-
11.	Kamień	Kamień		192	Dobra	2319	-	-	-
12.	Kamień	Rudolfin		97	Dobra	635	-	-	-
13.	Kamień	Wolawce		132	Dobra	1259	-	-	-
14.	Leśniowice	Leśniowice		204	Dobra	1660	-	-	-
15.	Leśniowice	Rakołupy		60	Dobra	810	-	-	-
16.	Leśniowice	Kasiłan		136	Dobra	1222	-	-	-
17.	Rejowiec Fabryczny	Wólka Kańska		130	Dobra	1013	-	-	-
18.	Rejowiec Fabryczny	Liszno		150	Dobra	1556	-	-	-
19.	Rejowiec Fabryczny	Pawłów		150	Dobra	1555	-	-	-
20.	Ruda-Huta	Ruda Huta		347	Dobra	3820	-	-	-

21.	Rejowiec	Hruszów		175	Dobra	1302			
22.	Rejowiec	Marysin		180	Dobra	1125			
23.	Rejowiec	Niedziałowice		156	Dobra	536	-	-	-
24.	Rejowiec	Wereszcze		250	Dobra	1322	-	-	-
25.	Sawin	Sawin		168	Dobra	2109	-	-	-
26.	Sawin	Bukowa Wielka		59	Dobra	856	-	-	-
27.	Sawin	Czułczyce		41	Dobra	527	-	-	-
30.	Siedliszcze	Bezek		160	Dobra	1000	-	-	-
31.	Wierzbica	Wierzbica		474	Dobra	4329	-	-	-
32.	Wierzbica	Wólka Tarnowska		59	Dobra	729	-	-	-
33.	Wojsławice	Wojsławice		148	Dobra	1960	-	-	-
34.	Wojsławice	Kukawka		72	Dobra	450	-	-	-
35.	Wojsławice	Huta		55	Dobra	705	-	-	-
36.	Wojsławice	Majdan Nowy		32	Dobra	447	-	-	-
37.	Żmudź	Żmudź		317	Dobra	2250	-	-	-
38.	gm. Wojsławice	Popławy - Majdan /zaopatrywane z wodociągów spoza pow. chełmskiego/		-	-	89	-	-	-

Tabela 4. Stopień zwodociągowania gmin na terenie powiatu

L.p.	gmina	Liczba miejscowości zwodociągowanych w gminie	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Chełm	43	97
2.	Białopole	15	100
3.	Dorohusk	14	60
4.	Dubienka	8	87
5.	Kamień	17	100
6.	Leśniowice	23	100
7.	Rejowiec Fabryczny	16	100
8.	Rejowiec	25	99
9.	Ruda-Huta	19	84
10.	Sawin	11	63
11.	Siedliszcze	33	100

12.	Wierzbica	27	100
13.	Wojślawice	22	99
14.	Żmudź	16	72

Stan sanitarno-techniczny wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w większości przypadków był zadowalający. Postępowania administracyjne w celu poprawy stanu higieniczno-sanitarnego wszczęto na 2 obiektach wodnych – WZZ Wierzbica i WZZ Wólka Tarnowska. Termin wykonania zaleceń wyznaczony jest na 2022 r. W roku ubiegłym w czterech wodociągach stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych w związku z tym wydano decyzje zamykające (2x WZZ Wólka Tarnowska, WZZ Marysin, WZZ Hruszów). Po przeprowadzeniu działań naprawczych pobrano próbki kontrolne, w wyniku których zostały wydane pozytywne oceny jakości wody ww. wodociągów.

W 2021 r. PPIS w Chełmie nadzorem sanitarnym objął 10 indywidualnych ujęć wody zlokalizowanych na terenie powiatu. Ich charakterystykę przedstawia tabela 5. W stosunku do roku 2020 liczba nadzorowanych obiektów zmniejszyła się, spowodowane jest to podpięciem się producentów do sieci wodociągowych lub likwidacją działalności.

Tabela 5.

Nazwa wodociągu lokalnego (inny podmiot zaopatrujących w wodę)						Liczba ludności korzystającej			
Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja l/m ³ /dl	Ocena wody l/dobra/zła	z wody odpowiadającej wymaganom	z wody objętej brakiem przydatności wody w zakresie mikrobiologicznym	z wody nieodpowiadającej wymaganom fizykochemicznych	z wody nieodpowiadającej wymaganom dla substancji promieniotwórczych	
1	Chełm	„Trzy Dęby” Sp. z o.o. 22 - 151 Janów,	Lubelska 1	5	dobra	0	-	-	
2	Dorohusk *	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Brzeźnie 22 - 174 Brzeźno 172	-	5	dobra	55	-	-	
3	Sawin	Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej 22 - 107 Sawin, Petryłów 15	-	0,5	dobra	0	-	-	

4	Siedliszcze	Zajazd Wiejskie Przymaki Chojno Nowe Drugie 60A	-	0,5	dobra	0	-	-	-
5	Ruda-Huta	Aqua East Polska Sp. z o.o. 22-100 Ruda-Huta,	Niepodległości 2	0,2	dobra	0	-	-	-
6	Sawin	Spółdzielnia Socjalna „Vita Solis” Łowcza Kolonia 39 22 - 107 Sawin	-	1	dobra	12	-	-	-
7	Chełm	„Pstrągowo” 22 – 100 Żółtańce-Kolonia	Pstrągowa 17	0,5	dobra	1	-	-	-
8	Kamień	Zakład Produkcji Chrupiek Czerniejów 2A 22-113 Kamień	-	0,5	dobra	2	-	-	-
9	Chełm	Ranczo Budrysa Strupin Duży 64A 22-100 Chełm	-	2	dobra	1	-	-	-
10	Dorohusk	Ujęcie stacji paliw i lokalu gastronomicznego Brzeźno 209	-	0,5	dobra	0	-	-	-

* na Wodociąg Indywidualny RSP Brzeźno prowadzone jest postępowanie egzekucyjne w celu doprowadzenia wody do odpowiedniej jakości z powodu przekroczenia jonu amonowego i żelaza

Dodatkowo nadzorem objęto 18 ujęć indywidualnych podmiotów będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej oraz podmiotów wykorzystujących wodę dla mniej niż 50 osób lub mniej niż 10 m³/d. Podmioty te posiadają uzgodniony z PPIS w Chełmie zakres badań wody oraz częstotliwość ich wykonania, wyniki badań są przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie i wydawane są bieżące oceny jakości wody. Ujęcia indywidualne będące w ewidencji na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) wykonują badania z różną częstotliwością. Są to obiekty będące pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej, a wykonane badania przedkładają PPIS w Chełmie celem przedłożenia oceny jakości wody Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii.

a. Ocena jakości wody dostarczanej przez wodociągi

Wodociągi zbiorowego zaopatrzeni, które w 2021 r. dostarczały wodę o jakości odpowiadającej wymaganiom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) z wyjątkiem:

WZZ Hruszów – w dniu 05.08.2021 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (E. coli – 3, 2, 1 jtk/100 ml). Został wydany komunikat o jakości wody. Zarządca z uwagi na prowadzone działania naprawcze na ujęciu wody w Hruszowie, poinformował o przełączeniu na sieć WZZ w Rejowcu. Po wykonaniu kontrolnych badań wody z WZZ Rejowiec w dniu 27 sierpnia 2021r. wydano pozytywną ocenę jakości wody doprowadzanej z WZZ Rejowca. Jednocześnie na ujęciu wody w Hruszowie przeprowadzono szereg działań naprawczych, w dniu 2 lutego 2022r. wykonano kontrolne badania jakości wody rozprowadzanej przez WZZ Hruszów ze wszystkich punktów zgodności. W dniu 08 lutego 2022r. wydano pozytywną ocenę jakości wody.

WZZ Marysin – w dniu 13.08.2021 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi, z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli – 1, 3, 1 jtk/100 ml, bakterie E. coli - 41, 45, 36 NPL/100 ml). Został wydany komunikat o jakości wody. Zarządca prowadził działania naprawcze na ujęciu wody w Marysinie i poinformował o przełączeniu na sieć WZZ w Wereszcze. Po wykonaniu kontrolnych badań wody z WZZ Wereszcze w dniu 27 sierpnia 2021r. wydano pozytywną ocenę jakości wody doprowadzanej z WZZ Wereszcze. Jednocześnie na ujęciu wody w Marysinie przeprowadzono działania naprawcze. W dniu 24 listopada 2021r. wykonano kontrolne badania jakości wody rozprowadzanej przez WZZ Marysin ze wszystkich punktów zgodności. W dniu 29 listopada 2021r. wydano pozytywną ocenę jakości wody.

WZZ Wólka Tarnowska – w dniu 01.09.2021 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli – 11 i 18 jtk/100 ml). Został wydany komunikat o jakości wody, a mieszkańcy zostali zaopatrzeni w wodę o odpowiedniej jakości z beczkowitzu przeznaczonego do transportu wody do spożycia przez ludzi. Po dokonaniu działań naprawczych w dniu 8.09.2021 r. pobrano kontrolne próbki wody ze wszystkich punktów zgodności, które wykazały poprawę jej jakości. Pozytywna ocena wydana w dniu 13.09.2021 r.

WZZ Wólka Tarnowska – w dniu 29.09.2021 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli – 145 i 14 jtk/100 ml). Został wydany komunikat o jakości wody, a mieszkańcy zostali zaopatrzeni w wodę o odpowiedniej jakości z beczkowitzu przeznaczonego do transportu wody do spożycia przez ludzi. W dniu 7 października 2021 r. woda przedmiotowego wodociągu została warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi i nałożony został obowiązek prowadzenia stałej dezynfekcji wody, kontrolowania zawartości chloru wolnego na sieci wodociągowej oraz poinformowania konsumentów o jakości wody. Wydano również nowy komunikat o jakości wody. Po wykonaniu kontrolnych badań wody w dniu 3 listopada 2021r. ze wszystkich punktów zgodności w dniu 8 listopada 2021 r. wydano pozytywną ocenę jakości wody.

5. Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywały: laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wszyscy zarządcy ww. obiektów posiadali uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody. Wyniki były na bieżąco przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie.

5. Substancje promieniotwórcze w wodzie przeznaczonej do spożycia

Wstępny monitoring substancji promieniotwórczych w tych obiektach został wykonany w 2017 r. Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia badania trytu oraz izotopów promieniotwórczych radu: Ra-226 i Ra-228 na wszystkich ujęciach powinny być wykonywane co 5 lat. Na ujęciach Rogatka oraz Cementownia Chełm S.A. badanie stężenia aktywności radonu powinny być wykonywane również raz na 5 lat. Na pozostałych ujęciach badania tego parametru wykonywane powinny być jeden raz na 10 lat.

5. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli

Nadzór nad kąpieliskami oraz miejscem okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2021 r., poz. 2233 z późn. zm.),

- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255),

- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz.U. z 2018 r., poz. 2476).

Na terenie Powiatu Chełmskiego sprawowano nadzór nad 6 kąpieliskami.

Tabela 6. Kąpieliska zorganizowane

Lp.	akwen	nazwa kąpieliska	właściciel	organizator
1	Żółtańce	Żółtańce	Gmina Chełm	Gmina Chełm
2	Staw	Staw	Gmina Chełm	Gmina Chełm
3	Husynne	Husynne	Gmina Dorohusk	Gmina Dorohusk
4	Dębowy Las	Dębowy Las	Gmina Żmudź	Gmina Żmudź
5	Natalin	Natalin	Gmina Kamień	Gmina Kamień
6	Maczuły	Maczuły	Gmina Leśniowice	Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniowicach
7.	Majdan Zahorodyński	Majdan Zahorodyński	Urząd Miejski w Siedliszczu	Urząd Miejski w Siedliszczu

W 2021 r. wpłynęły do zaopiniowania projekty uchwał Rad Gminy w sprawie wykazu kąpielisk w roku 2021 oraz określenia sezonu kąpielowego wraz z dokumentacją. Po analizie całości złożonej dokumentacji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie zaopiniował pozytywnie przedłożone projekty uchwał. W porozumieniu z PPIS w Chełmie ustalono harmonogram pobierania próbek wody z kąpielisk w ilości oraz terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. W harmonogramach wskazano również stałe punkty poboru wody. Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w ramach urzędowej kontroli prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pobrano próbki wody z ww. kąpielisk, których badania wykonał Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie. Kolejne trzy badania w trakcie trwania sezonu kąpielowego w ramach kontroli wewnętrznej wykonane były na zlecenie organizatorów również przez PSSE w Chełmie. Wszystkie próbki pobrane były zgodnie z ustalonymi terminami, a jakość wody spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255).

Na podstawie sprawozdań z badań wody PPIS w Chełmie wydał 25 pozytywnych bieżących ocen jakości wody w kąpielisku oraz sześć sezonowych. Informacje o przydatności

wody do kąpeli w przedmiotowych kąpieliskach były na bieżąco udostępniane organizatorom kąpielisk, publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej PSSE w Chełmie oraz ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny. Stan higieniczno – sanitarny tej grupy obiektów nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Pod nadzorem sanitarnym na terenie powiatu znajdowały się następujące grupy obiektów użyteczności publicznej:

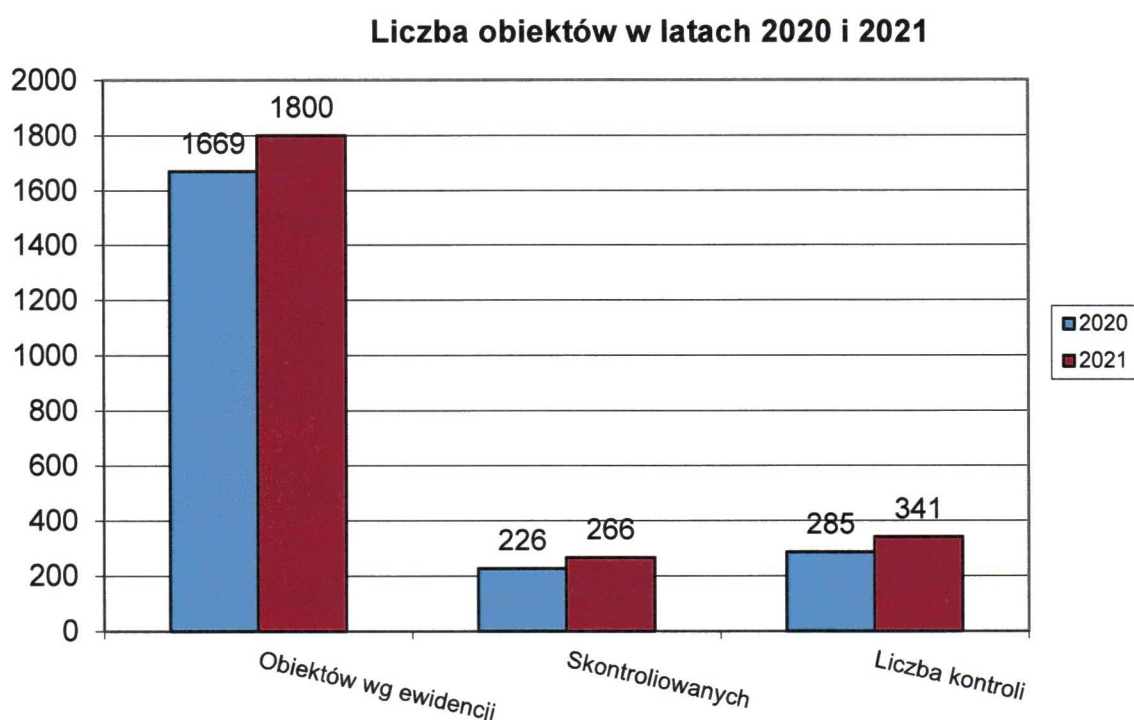
Tabela 7.

Lp.	Nazwa grup obiektów	Ilość obiektów w grupie	Ilość przeprowadzonych kontroli w 2021 r.	Obiekty ze złym stanem sanitarnym na koniec 2021 r.
1.	Zakłady fryzjerskie i kosmetyczne	10	1	-
2.	Pralnie	2	-	-
3.	Hotele i obiekty noclegowe	31	18	-
4.	Cmentarze	32	-	-
5.	Obiekty sportowe i kluby sportowe	1	-	-
6.	Apteki i hurtownie farm.	21	-	-
7.	Dworce, przystanki i stacje PKP	5	5	-
8.	Inne	40	17	-
Razem:		142	41	-

Z uwagi na epidemię SARS-CoV-2 w roku 2021 skontrolowano mniej obiektów pod względem sanitarno-higienicznym. Realizując zadania w zakresie higieny komunalnej w ramach nadzoru sanitarnego na terenie powiatu chełmskiego przeprowadzono 41 kontroli sanitarnych. Mandatów karnych nie nakładano. Pobrano 118 próbek wody z instalacji wodociągowych do badań laboratoryjnych, które nie były kwestionowane, za wyjątkiem ww. urządzeń wodociągowych, w stosunku do których prowadzone były postępowania administracyjne i egzekucyjne w celu doprowadzenia wody do odpowiedniej jakości.

III. Oddział Higieny Żywności i Żywienia

Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia oraz nad materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością jest sprawdzanie czy przedsiębiorcy sektora spożywczego odpowiedzialni za bezpieczeństwo żywności spełniają wymagania obowiązujących przepisów, których celem jest ochrona i zapewnienie zdrowia i życia człowieka. Realizując swoje zadania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w 2021 roku nadzorował 1800 obiektów żywnościowo - żywnościowych na terenie powiatu chełmskiego.

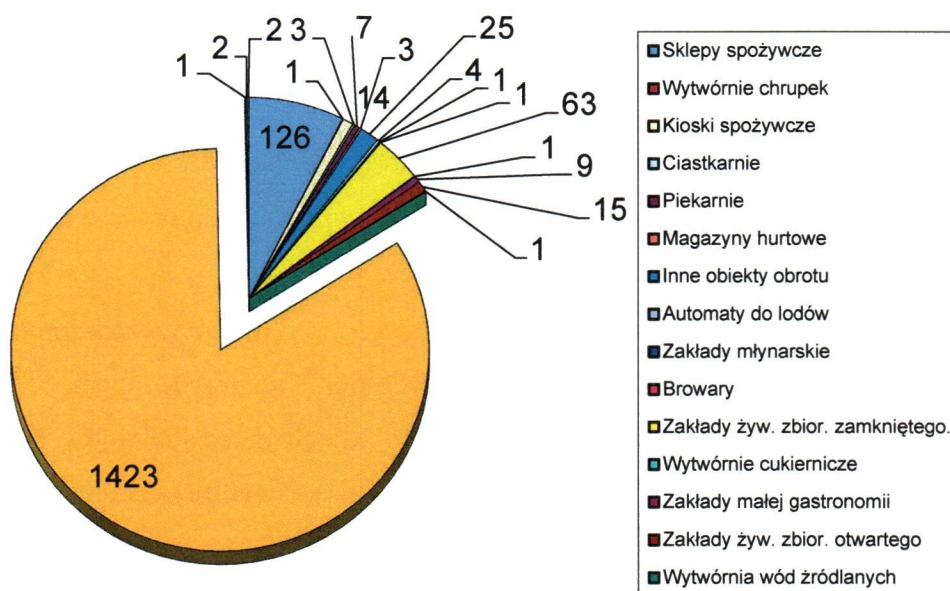

Wykres 10. Liczba obiektów żywnościowo – żywnościowych w 2021r w porównaniu z 2020r

Jak wynika z wyżej przedstawionego wykresu liczba obiektów w roku 2021 wzrosła w stosunku do roku ubiegłego łącznie o 131 obiektów, głównie z powodu rejestracji podmiotów produkcji pierwotnej.

W ciągu ubiegłego roku, na terenie powiatu ziemskiego, skontrolowano 266 obiektów żywnościowo – żywnościowych i przedmiotów użytku, przeprowadzając w nich 341 kontroli sanitarnych. Strukturę nadzorowanych obiektów przedstawiono na niżej zamieszczonym diagramie.

Struktura grup obiektów w 2021r

Wykres 11. Struktura nadzorowanych obiektów

Najliczniejszą grupę obiektów powiatu chełmskiego stanowiły sklepy spożywczo - przemysłowe i było ich 126, kioski spożywcze - 14, inne obiekty obrotu żywnością - 25, zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego - 63, zakłady małej gastronomii - 9, zakłady żywienia zbiorowego otwartego - 15. Do zakładów produkcyjnych należały m.in.: piekarnie - 7, ciastkarnie - 3, automaty do lodów - 4, browary - 1, inne wytwórnie żywności - 2, hurtownie - 3, zakład przetwórstwa zbożowo - młynarskiego, wytwórnia wód źródłanych, zakład cukierniczy, przetwórnia grzybów, wytwórnia chrupek oraz zakłady produkcji pierwotnej - 1423 /pieczarkarnia, plantacje malin, truskawek, borówki, zbóż, warzyw i innych produktów/. Nadzorem objęto też 2 zakłady produkcji materiałów do kontaktu z żywnością oraz hurtownię takich materiałów.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30 kwietnia 2004r., str. 1 Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319) przedsiębiorstwa sektora spożywczego opracowują, wykonują i utrzymują stałą procedurę lub procedury na podstawie zasad HACCP, a według art. 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw bezpieczeństwa żywności (Dz. u. UE nr 31 z 1 lutego 2002r., str. 1-24) podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność z wymogami prawa żywnościowego.

W 2021 r. w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono 341 kontroli i rekontroli. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami było nie przestrzeganie instrukcji GHP/GMP oraz procedur systemu HACCP tj.:

- zły stan sanitarno - techniczny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu;
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości;
- brak wpisów w rejestrach z prowadzonego monitoringu wyznaczonych w dokumentacji HACCP Krytycznych Punktów Kontroli oraz Punktów Kontroli.

Celem poprawy stanu sanitarnego stosowano wobec przedsiębiorców nieprzestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej i tak w 2021 roku wydano:

- 59 decyzji administracyjnych, w tym: 37 decyzji nakazowych, 2 decyzje unieruchomienia, 5 decyzji ograniczających zakres prowadzonej działalności, 5 decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/ daty minimalnej trwałości, inne np. wykreślenia;
- nałożono 25 mandatów karnych na sumę 5000,00zł.

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku

Ocenę bezpieczeństwa żywności i materiałów do kontaktu ze środkami spożywczymi przeprowadzały akredytowane laboratoria funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Badania Żywności dla województwa lubelskiego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzało laboratorium PSSE w Chełmie, posiadające certyfikat akredytacyjny PCA. Pozostałe parametry, jak: wykrywanie organizmów genetycznie modyfikowanych, substancji dodatkowych, pestycydów, lekooporność i napromieniania żywności przeprowadzały laboratoria spoza województwa lubelskiego wytypowane przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Do badań laboratoryjnych z terenu powiatu pobrano w ramach urzędowej kontroli żywności 5 próbek środków spożywczych i była to:

- próbka sałaty /azotany/ Laboratorium WSSE Lublin;
- 2 próbki zboża /buławinka czerwona /WSSE Bydgoszcz/ i mykotoksyny /WSSE Lublin;
- 1 próbka kaszki kukurydzianej i jedna próbka chrupek kukurydzianych – mykotoksyny WSSE Lublin. Badane próbki uzyskały wyniki prawidłowe.

Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

W roku 2021 żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty regulowane było przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz.1154) oraz przestrzeganiem zasad racjonalnego żywienia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w placówkach oświatowych 7 ocen sposobu żywienia metodą punktową według Starzyńskiej.

W metodzie punktowej brano pod uwagę ilość posiłków w ciągu dnia, częstotliwość spożycia mleka i serów, warzyw i owoców, pieczywa razowego, kasz i warzyw strączkowych. Żywnienie w tych placówkach oceniono jako dobre, zasadniczo bez większych błędów. Środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty spełniały wymagania dla danej grupy wiekowej, które wynikały z aktualnych norm żywienia. Potrawy sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów, z ograniczeniami soli, tłuszczów zwierzęcych, cukru. Uwzględniały porcje ryby, dodatki owocowo-warzywne i odpowiednie techniki sporządzania. W trakcie sprawowanego nadzoru nad wypoczynkiem letnim w stołówkach na koloniach, półkoloniach i obozach kontrolowano przestrzeganie wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży. Weryfikowano czy osoby odpowiedzialne wdrożyły w swoich zakładach zalecenia rekomendowane m.in. przez Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące zachowania higieny zarówno przez pracowników, jak i dzieci. Podczas kontroli zwracano uwagę czy organizacja stołówki/punktu zbiorowego żywienia zapewniała zachowanie dystansu pomiędzy uczestnikami, czy rekomendowano zmianowe wydawanie posiłków. Ponadto czy po każdej grupie dezynfekowano blaty stołów i poręcze krzeseł. Nieprawidłowości podczas kontroli nie stwierdzono.

System Wczesnego Ostrzeżenia o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt RASFF

W roku 2021 otrzymano w systemie RASFF 8 powiadomień alarmowych, informacyjnych i uzupełniających. W związku z tym prowadzono postępowania wyjaśniające. Powiadomienia alarmowe dotyczyły:

- wykrycia obecności pałeczek Salmonella Enteritidis, Typhimurium, elementach mięsa drobiowego, papryce słodkiej mielonej, sezamie łuskany, zielu angielskim,

- zanieczyszczenia żywności tlenkiem etylenu: czarnego sezamu, pieczywa chrupkiego, mączki chleba świętojańskiego, wyrobów wędliniarskich, konserw rybnych, lodów przemysłowych, chrzanu tartego ze śmietaną, ekstraktu z pędów bambus,
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości następujących pestycydów glifosatu w kaszy gryczanej prażonej SONKO, kaszy jaglanej Sarita, tiofanu w kapuście czerwonej, chloroprifosu w kaszy gryczanej Plony Natury, etefonu w papryce czerwonej i żółtej, chlorotalonilu w bazylii użytej do produkcji przyprawy „Gyros”.

Kontrola graniczna importowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

W 2021 r. przeprowadzono 1 kontrolę oceniając 3 partie eksportowanej do Kuwejtu wody źródlanej Aqua East oraz napoju Fulvica, wydając 1 świadectwo o spełnieniu wymagań zdrowotnych.

Celem zapewnienia jak najlepszej ochrony zdrowia konsumentów będzie kontynuowany wzmożony nadzór sanitarny w ramach urzędowej kontroli żywności, w zakresie:

- przestrzegania instrukcji GHP, GMP;
- wdrażania i utrzymania systemów jakości HACCP;
- wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych właściwej jakości zdrowotnej;
- zachowania łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego produktu;
- identyfikowalności surowców i produktów;
- prawidłowego znakowania wyrobów;
- stosowania prawidłowych procesów mycia i dezynfekcji.

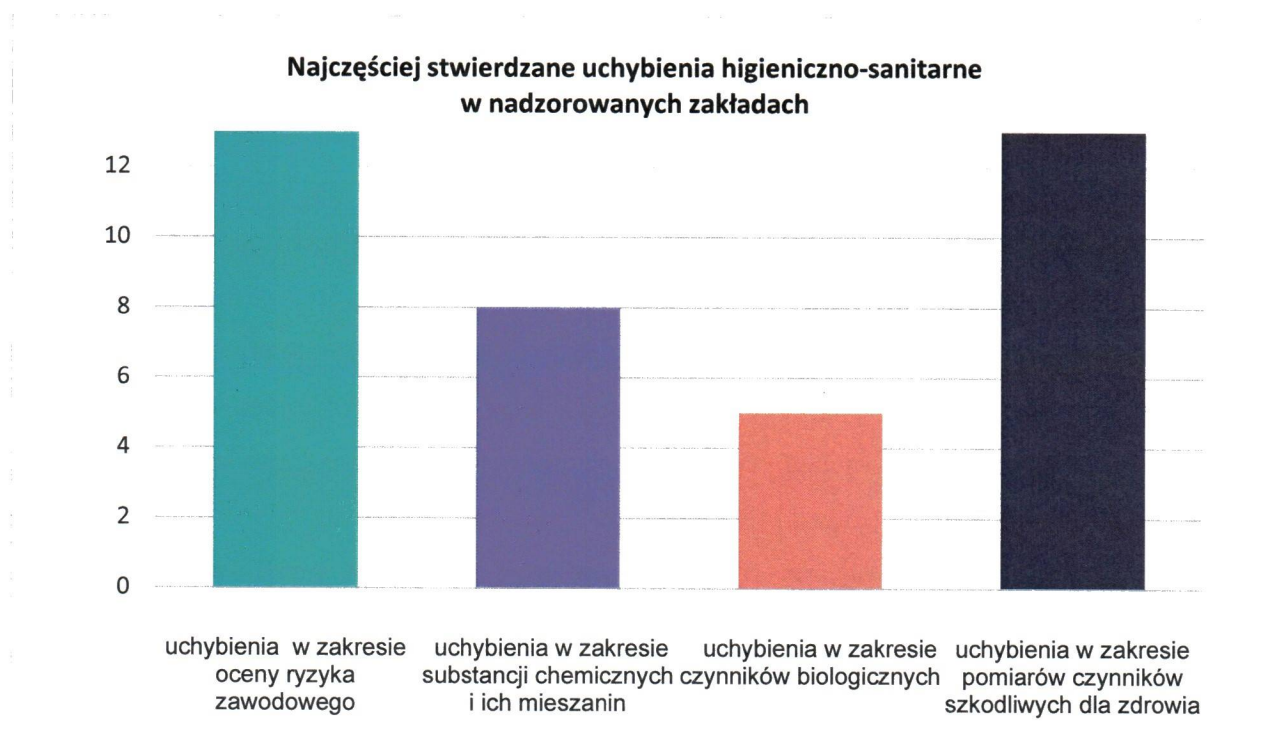
IV. Higiena środowiska pracy

W 2021 roku prowadzono nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, polegający między innymi na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz podejmowano działania mające na celu ograniczenie wpływu czynników szkodliwych i uciążliwych na zdrowie pracujących.

Ze względu na zaistniałą sytuację epidemiologiczną (stan epidemii COVID-19) w ramach nadzoru nad warunkami środowiska pracy i warunkami higieniczno-sanitarnymi skontrolowano 45 zakładów pracy, zatrudniających 537 pracowników, w których przeprowadzono 57 kontroli, w tym:

- 36 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 24 kontrole w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 32 kontrole w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi,
- 15 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 3 kontrole w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków pracy i higieniczno-sanitarnych wydano 25 decyzji administracyjnych.

Wykres 12. Najczęściej stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne w nadzorowanych zakładach w 2021 roku.

W wyniku przeprowadzonych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy wydano 3 decyzje nakazujące ograniczenie narażenia pracowników na ponadnormatywne drgania mechaniczne działające na organizm człowieka przez kończyny górne oraz hałas.

Poprawę warunków sanitarno–higienicznych uzyskano dla 167 pracowników zatrudnionych w 13 zakładach poprzez:

- 1) dokonanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,
- 2) doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,
- 3) zapewnienie lub doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy,
- 4) dokonanie weryfikacji i aktualizacji zagrożeń wskazanych w ocenach ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy poprzez uwzględnienie występujących czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, odpowiednie szacowanie występujących zagrożeń i zapewnienie pracownikom właściwych środków profilaktycznych,
- 5) zapewnienie w zakładzie pracy kart charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz zapoznanie pracowników z ich treścią,
- 6) sporządzenie spisu stosowanych w zakładzie substancji chemicznych i ich mieszanin.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzenia REACH, rozporządzenia CLP skontrolowano warunki przechowywania, oznakowanie opakowań i zbiorników stosowanych w procesach technologicznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Sprawdzono również, czy w zakładach pracy znajdują się prawidłowo sporządzone karty charakterystyki stosowanych środków chemicznych oraz czy pracownikom zapewniono dostęp do ich treści. Ponadto w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie wprowadzania do obrotu stwarzających zagrożenie substancji chemicznych i ich mieszanin poddano ocenie zgodność kart charakterystyki oraz oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami prawnymi. W 7 skontrolowanych zakładach stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 7 decyzji administracyjnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2021r. stwierdzano: brak lub niepełną ocenę ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na stosowane środki chemiczne w zakładzie, brak lub nieaktualny spis, brak kart charakterystyki stosowanych w zakładzie substancji/mieszanin chemicznych.

W 2021 roku w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej przeprowadzono 29 kontroli w 26 zakładach

pracy. W zakresie udostępniania produktów biobójczych przeprowadzono 2 kontrole w 1 podmiocie. W wyniku podjętych działań kontrolnych stwierdzono, że podmiot wprowadzał do obrotu produkty biobójcze w opakowaniach niewłaściwie oznakowanych. W związku z tym wydano 1 decyzję nakazującą wstrzymanie udostępniania tych produktów w obrocie do czasu ich prawidłowego oznakowania oraz poinformowano właściwego terenowo inspektora sanitarnego.

W zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 3 kontrole w 3 zakładach pracy. Kontrole nie wykazały uchybień we wskazanym zakresie.

Ponadto w ramach działań monitorowania rynku prekursorów narkotykowych zbierano informacje dotyczące dostawców i odbiorców prekursorów narkotykowych oraz ich ilości.

W zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi w środowisku pracy przeprowadzono 14 kontrole w 11 przedsiębiorstwach, w których na działanie czynników rakotwórczych było narażonych 90 osób. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia w 5 zakładach pracy ww. zakresie oraz wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień.

W 2021 r. prowadzono nadzór nad warunkami pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest. Przeprowadzono 3 kontrole w trakcie prac polegających na zabezpieczaniu, usuwaniu oraz transporcie wyrobów zawierających azbest (płyt cementowo-azbestowych pokryć dachowych (eternit płaski i falisty). Prace w kontakcie z azbestem wykonywało 11 pracowników. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień dotyczących warunków pracy podczas zabezpieczania / usuwania wyrobów zawierających azbest.

W 2021 roku w ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy poddano kontroli 22 zakłady pracy. W zakładach tych narażonych było 145 osób na działanie szkodliwych czynników biologicznych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach stwierdzono uchybienia w powyższym zakresie, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 7 decyzji administracyjnych.

Podczas prowadzonych kontroli bieżących informowano pracodawców o obowiązku ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki oraz profilaktycznej ochrony zdrowia niezbędnej z uwagi na warunki wykonywania pracy i czynniki występujące w środowisku pracy. Informowano również o regulacjach prawnych w sprawie szczepień pracowniczych.

Informowano pracodawców o konieczności wdrożenia zaleceń i wytycznych organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej określających sposób postępowania w czasie trwania epidemii COVID-19, o obowiązkach pracodawców wynikających z przepisów prawnych.

Podczas prowadzonych kontroli interwencyjnych w zakresie przestrzegania przepisów prawnych w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 informowano o dostępności na stronach m.in. Ministerstwa Rozwoju aktualnych wytycznych i zaleceń określających sposób postępowania w celu zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa obywateli oraz utrzymania odpowiedniego reżimu sanitarnego w obiektach w trakcie epidemii wirusa SARS-CoV-2 rekomendowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Ministerstwa Rozwoju. Zalecano również bieżące śledzenie informacji Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia dostępnych na odpowiednich stronach internetowych, a także obowiązujących przepisów prawa.

W ramach trwającej europejskiej kampanii informacyjnej „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową”, koordynowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, przekazywano zakładom pracy informacje dotyczące kampanii oraz materiałów z nią związanych.

W ramach współpracy z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie profilaktyki związanej z wysoce zjadliwą grypą ptaków na fermach drobiu, podczas przeprowadzonych 8 kontroli sanitarnych przekazywano rekomendacje ekspertów z PIWet-PIB w Puławach w stosunku do osób pracujących w jakimkolwiek kontakcie z drobiem, przekazywano materiały informacyjne (ulotki) dotyczące bioasekuracji w zakresie wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI). W 4 zakładach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie higieny pracy oraz wydano 6 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień.

W 2021 r. nie prowadzono postępowań w stosunku do osób fizycznych w zakresie wytwarzania bądź wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

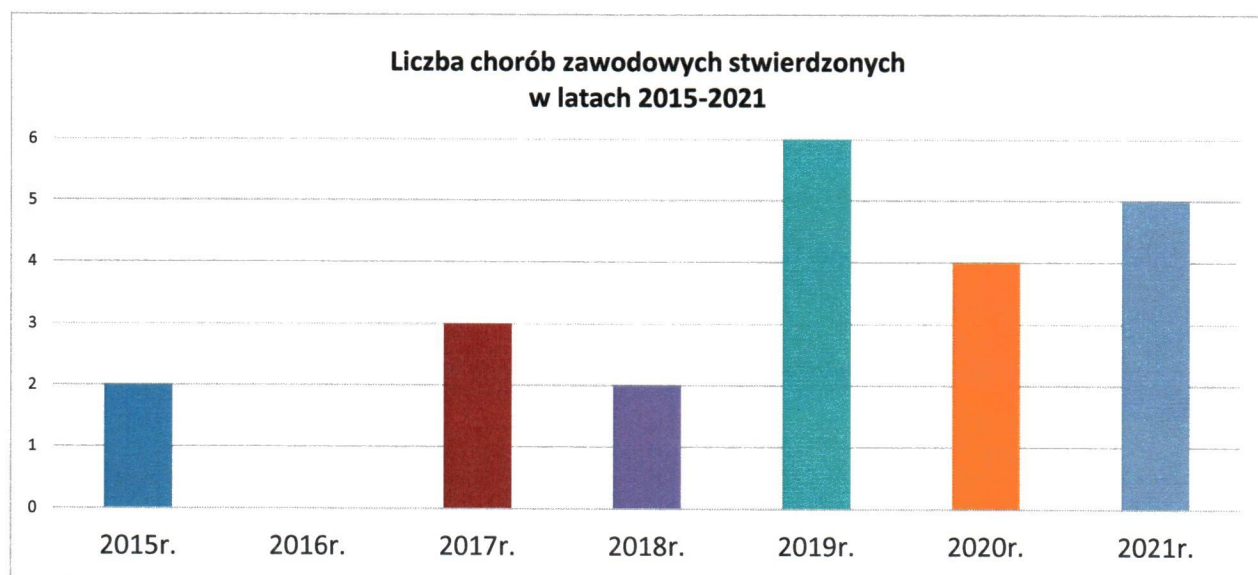
Na terenie powiatu chełmskiego nie funkcjonują podmioty, które zajmują się legalnym zastosowaniem nowych substancji psychoaktywnych.

Należy nadmienić, że w 2021r. na terenie Rzeczypospolitej Polskiej trwał stan epidemii wirusa SARS-CoV-2, w związku z czym w powiecie chełmskim w 2021r. ograniczono działania kontrolne w związku z przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Działalność profilaktyczną oraz oświatową w zakresie zagrożeń substancjami

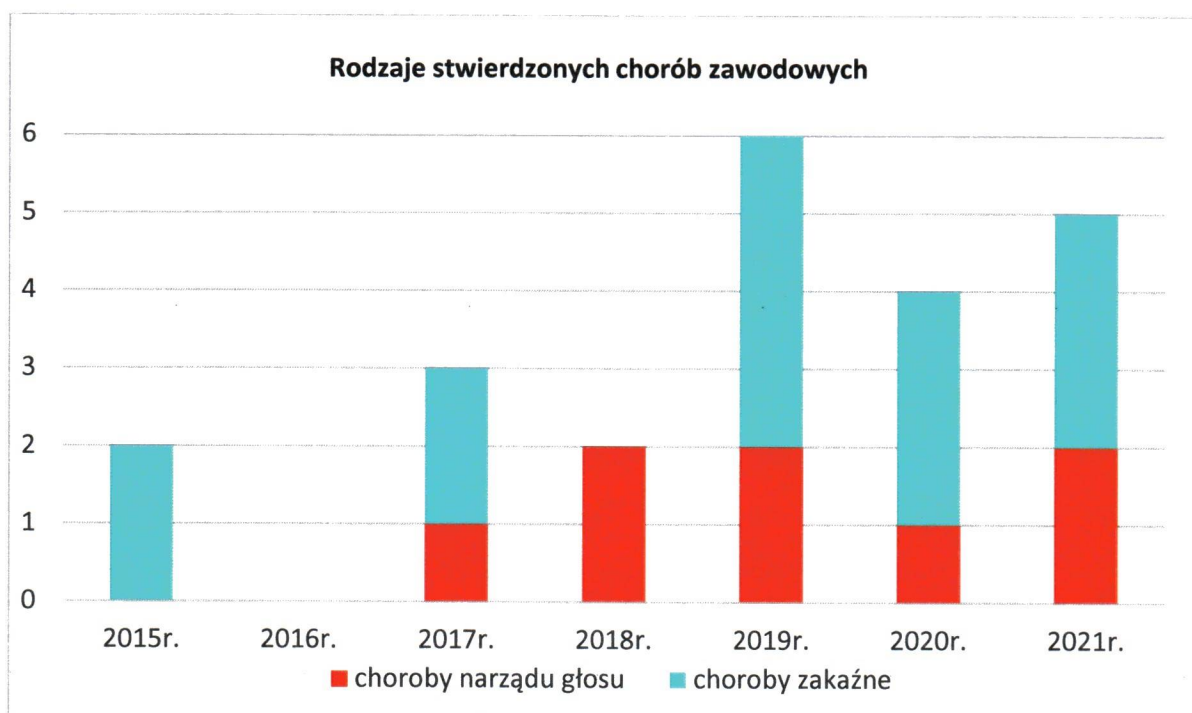
psychoaktywnymi prowadziła Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie.

W 2021 r. Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami monitorowała sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym: zbierała i analizowała dane statystyczne dotyczące epidemiologii.

Praca w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe dla zdrowia może prowadzić do powstania stanów chorobowych o etiologii zawodowej. W 2021 roku w zakładach na terenie powiatu stwierdzono 5 przypadków chorób zawodowych.

Wykres 13. Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2021.

Wykres 14. Rodzaje stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2021.

V. Stan sanitarny zakładów nauczania i wychowania

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w 2021 roku na terenie powiatu chełmskiego objął nadzorem sanitarnym 44 placówki nauczania i wychowania oraz 11 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W nadzorowanych placówkach przeprowadzono 43 kontrole sanitarne, w tym 1 kontrolę sprawdzającą, 2 kontrole interwencyjne, 7 kontroli tematycznych.

W ramach prowadzonego nadzoru wydano dwie decyzje administracyjne. Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego zostały stwierdzone w 2 placówkach:

- 1) Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Kamieniu,
- 2) Szkoła Podstawowa w Kamieniu.

Działalność rozpoczęła 1 placówka - Żłobek Samorządowy w Wierzbicy. Na działalność żłobka wydzielono 1 główną salę pobytu, sypialnię oraz szatnię dla dzieci na bazie pomieszczeń Gminnego Przedszkola w Wierzbicy.

Ze względu na pandemię wirusa SARS-CoV-2 w roku 2021, aby ograniczyć niebezpieczeństwo związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa, zdecydowano o zawieszeniu stacjonarnych zajęć dydaktyczno-wychowawczych na wniosek dyrektora placówki i przechodzą na tryb zdalny lub hybrydowy w sytuacjach występowania przypadków zakażonych w danej placówce.

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną wszystkie placówki miały obowiązek opracować procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem u pracowników lub uczniów. PPIS w Chełmie wydał 181 pozytywnych opinii dotyczących zawieszenia zajęć na czas określony dla placówek na terenie powiatu chełmskiego (1 dla przedszkola, 145 dla szkół podstawowych, 32 dla zespołów szkół) w związku z wystąpieniem potwierdzonych wynikami badań przypadków zakażenia SARS-CoV-2 u pracowników lub uczniów.

Priorytetem jest w chwili obecnej:

- przestrzeganie reżimu sanitarnego w placówkach,
- zapewnienie właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, w szczególności należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych oraz jego wyposażenia,
- wyposażenie placówek w meble szkolne dostosowane do wymagań ergonomii w miejsce starych i zniszczonych niezgodnych z obowiązującymi normami higienicznymi,

- zapewnienie właściwej infrastruktury dla dzieci z oddziałów przedszkolnych.

VI. Działalność opiniodawcza i kontrolna w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Wykonanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było poprzez kontrolę przestrzegania wymagań higieniczno-zdrowotnych w opiniowanej dokumentacji projektowej, lokalizacji inwestycji oraz uczestnictwo w odbiorach obiektów budowlanych.

W 2021 r. wydano łącznie 88 opinii sanitarnych, które dotyczyły:

- 2 dokumentacji projektowych,
- 61 wniosków o konieczności wydania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu,
- 3 uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia (raport),
- 18 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2 uzgodnienia dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- 2 opinie sanitarne dotyczących warunków w obiektach odnośnie HDiM (2 przedszkola);
- 21 decyzji opłatowych.

Ponadto uczestniczono w 3 odbiorach obiektów budowlanych oraz przeprowadzono 4 kontrole lub wizje obiektów.

VII. Działania w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia uwzględniały:

- promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz koordynację programów edukacyjnych, kampanii społecznych i przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym;
- inicjowanie zadań w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczności lokalnej.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano:

1. PROGRAMY KRAJOWE

a) „ARS, czyli jak dbać o miłość” - program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

- Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych;
- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiła 1 szkoła średnia z terenu powiatu, edukacją objęto 35 uczniów,
- ze względu na sytuację epidemiologiczną formy realizacji programu zostały ograniczone z zachowaniem reżimu sanitarnego.

b) „Bieg po zdrowie” – program edukacji antytytoniowej.

- program skierowany do uczniów klas IV szkół podstawowych;
- do realizacji programu przystąpiło 15 szkół z terenu powiatu, edukacją objęto 220 uczniów;
- podczas wizytacji w placówkach nauczania prowadzono instruktaże.

c) „Trzymaj Formę”- to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia dot. profilaktyki chorób dietozależnych, oraz zwiększenia wiedzy w zakresie zbilansowanej diety i aktywności fizycznej.

- Program skierowany do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych;
- edukacją objęto 1192 uczniów z 20 placówek nauczania z terenu powiatu;
- przekazano koordynatorom szkolnym główne założenia i cele programu oraz materiały edukacyjne dla placówek realizujących program (pakiet edukacyjny: poradnik dla nauczyciela, scenariusze zajęć, plakat, broszura dla ucznia i składanka dla rodziców);
- w ramach programu placówki nauczania prowadziły zróżnicowane formy aktywizujące, dostosowane do panującej sytuacji epidemiologicznej.

- podczas wizytacji w placówkach nauczania prowadzono instruktaże.

d) Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2021r.

- prowadzono edukację w zakresie podstawowej wiedzy o HIV/AIDS w środowisku młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej realizując różne formy oddziaływania: szkolenia, narady, instruktaże, prezentacje multimedialne i ekspozycje wizualne, dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych;
- propagowano ogólnopolską kampanię społeczną skierowaną do kobiet pn. „Czy wiesz, że...” dot. **profilaktyki zakażeń wertykalnych**, czyli zapobiegania przeniesienia zakażenia HIV z zakażonej matki na dziecko w czasie ciąży, porodu i podczas karmienia piersią;
- prowadzono instruktaż i dystrybucje materiałów edukacyjnych w zakładach opieki zdrowotnej, w ramach organizowanych punktów informacyjno - edukacyjnych.

2. PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

a) „Czyste powietrze wokół nas” – program profilaktyki antytytoniowej skierowany do dzieci w wieku od 4 do 6 lat oraz do ich rodziców.

- do realizacji programu przystąpiło 16 oddziałów przedszkolnych z terenu powiatu. Edukacją objęto 422 dzieci;
- przekazano koordynatorom przedszkolnym podstawowe założenia i cele programu oraz przekazano materiały edukacyjne;
- prowadzono instruktaże podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

3. PROGRAMY LOKALNE

a) Zrealizowano kolejne edycje programów edukacji antytytoniowej:

- „**Nie pal przy mnie proszę**” program skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych. Program zrealizowało 22 placówki szkolne z terenu powiatu. Edukacją objęto 948 dzieci.
- „**Znajdź właściwe rozwiązanie**” program skierowany do uczniów klas IV – VIII szkół podstawowych. Program zrealizowało 19 placówek szkolnych z terenu powiatu. Edukacją objęto 1568 dzieci.

b) „Zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży”

- w ramach wizytacji w placówkach organizujących wypoczynek dla dzieci i młodzieży przekazywano materiały edukacyjne oraz prowadzono instruktaże nt. higieny osobistej, profilaktyki chorób zakaźnych (grypa, covid-19), profilaktyki zatruc pokarmowych, grzybami, profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu, uzależnień i promocji zdrowego stylu życia;

4. INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

a) Profilaktyka palenia tytoniu

- Prowadzono działania informacyjno – instruktażowe w nadzorowanych placówkach oraz miesięczny monitoring w zakresie przestrzegania Ustawy z dnia 9 listopada 1995r. „O ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych” w nadzorowanych placówkach;
- Ze względu na sytuację epidemiologiczną działania związane ze Światowym Dniem Bez Tytoniu i Światowym Dniem Rzucania Palenia ograniczono do form medialnych (informacje w internecie, lokalnej prasie);
- Podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania prowadzono instruktaże i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne dot. profilaktyki antytytoniowej.

b) Profilaktyka zapobiegania zakażeniom SARS Cov-2 skierowana do ogółu społeczeństwa w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się covid-19, w tym promocja szczepień.

- prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucje materiałów oświatowych w ramach organizowanych punktów informacyjno - edukacyjnych oraz podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.
- zorganizowano pogadanki dot. zapobiegania rozprzestrzenianiu się covid-19, w tym promocji szczepień;
- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do placówek nauczania i wychowania, zakładów pracy;
- promowano Kampanię informacyjną pod hasłem #szczepimysie dot. promocji szczepień przeciw covid-19 poprzez udzielanie informacji i przekazanie materiałów informacyjnych w ramach organizowanych punktów informacyjno – edukacyjnych, podczas akcji prozdrowotnych, podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania, w ramach przeprowadzanych pogadanek oraz przekazano materiały i informacje do zakładów pracy.

b) **Kampania „Wirtualny świat realnych zagrożeń”** – kampania uświadamiająca ryzyko związane z nadużywaniem nowoczesnych technologii (telefony, komputery, internet itp.)

- Przekazanie materiałów edukacyjnych w placówkach nauczania i wychowania;
- Przeprowadzono 3 pogadanki dla dzieci w placówce nauczania i wychowania.

c) **Profilaktyka zatruc pokarmowych (w tym grzybami)**

- prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucje materiałów oświatowych w punktach informacyjno - edukacyjnych podczas wizytacji w placówkach wypoczynku oraz w placówkach nauczania i wychowania.
- udzielano porad grzyboznawców i klasyfikatorów grzybów w punkcie zorganizowanym w PSSE.

d) **Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze**

- prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucje materiałów oświatowych w ramach organizowanych punktów informacyjno – edukacyjnych oraz do zakładów opieki zdrowotnej i placówek organizujących wypoczynek letni;

e) **Profilaktyka wszawicy**

- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania, w placówkach opiekuńczych oraz w placówkach organizujących wypoczynek letni i zimowy.

f) **Profilaktyka zatruc „dopalaczami” – nowymi narkotykami**

- prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania oraz w placówkach organizujących wypoczynek letni i zimowy;
- przeprowadzono szkolenie dla kadry pedagogicznej – pogadanka z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej.

g) **Europejski Tydzień Szczepień** akcja skierowana do ogółu społeczeństwa w celu propagowania szczepień jako najskuteczniejszej formy zapobiegania chorobom;

- przekazano główne założenia, materiały edukacyjne do zakładów opieki zdrowotnej oraz placówek nauczania i wychowania;
- główne formy realizacji to medialne – popularyzacja treści w internecie oraz w lokalnej prasie.

h) Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach akcja ogólnopolska skierowana do ogółu społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat zagrożenia dla zdrowia, jakim jest odporność na antybiotyki oraz nieodpowiednie ich stosowanie:

- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do zakładów opieki zdrowotnej;
- udzielano instruktaży oraz przekazywano materiały inf. – edukacyjne podczas wizytacji placówek nauczania i wychowania;

i) Światowy Dzień Zdrowia pod hasłem „Ratujmy życie! Bezpieczne szpitale w czasie katastrof! Powszechne ubezpieczenie zdrowotne!”

- Motyw przewodni związany z obecną sytuacją epidemiologiczną i działaniami związanymi z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa SARS CoV-2. Ma na celu podkreślenie znaczenia ochrony zdrowia;
- Ze względu na sytuację epidemiologiczną główne formy realizacji to medialne – popularyzacja treści w internecie oraz w lokalnej prasie.

j) Profilaktyka chorób nowotworowych

- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do zakładów opieki zdrowotnej;
- udzielano instruktaży oraz przekazano materiały inf. – edukacyjne podczas organizowanych akcji prozdrowotnych i punktów informacyjno – edukacyjnych oraz podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

Podczas realizacji powyższych zadań umieszczano informacje na stronie internetowej PSSE w Chełmie <https://www.gov.pl/web/psse-chelm> oraz prowadzono stałą współpracę z lokalnymi mediami (Bon Ton Radio, Radio Lublin, Super Tydzień Chełmski, Nowy Tydzień) oraz z portalami internetowymi (www.chelmnaszemiasto.pl), dla których przygotowano 30 informacji prasowych i udzielono wywiadów. Efektem współpracy było opublikowanie: 66 artykułów oraz liczne emisje informacji i spotów radiowych przez lokalną rozgłośnię.

VIII. Oddział Laboratoryjny

Tabela 8. Badania wykonane w 2021 r. w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Chełmie.

Rodzaj badań	Liczba wykonanych badań
Mikrobiologiczne żywności	2749
Fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli	8399
Czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy	580
Diagnostyczne badania mikrobiologiczne z zakresu bakteryjnych schorzeń jelitowych	11001
Skuteczności procesów sterylizacji	330

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Chełmie
Elżbieta Kuryk